

МАУП

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ ІНСТИТУТ
імені Митрополита Київського і всієї України, Предстоятеля
Української Православної Церкви Блаженнішого Володимира
Приватного акціонерного товариства “Вищий навчальний заклад
“Міжрегіональна Академія управління персоналом”

УКРАЇНСЬКА МОВА І НАЦІЯ

Збірник наукових праць

Випуск 4

Матеріали засідання круглого столу

**“УКРАЇНСЬКА МОВА І НАЦІЯ:
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В ПЕРІОД
ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ
В УКРАЇНІ ТА СВІТІ”**

**(присвячується Дню української
писемності та мови)**

УДК 811
ББК 812
3 41

Українська мова і нація : зб. наук. пр. / гол. ред. Л. Г. Білий. – Хмельницький : Вид-во ХІ МАУП, 2013. – Вип. 4. – 176 с.

У збірнику наукових праць “Українська мова і нація” вміщено статті, виголошені на засіданні круглого столу “Українська мова і нація: перспективи розвитку в період глобалізаційних процесів в Україні та світі”. Авторами статей розкрито широке коло мовних проблем: державна мовна політика України в контексті процесів європейської інтеграції; українська мова у ході сучасних реалій глобалізації; нормативно-правові документи щодо мовної політики в Україні на сучасному етапі; мовне середовище учнівської та студентської молоді: виклики сучасності та ін.

Адресовано широкому колу читачів, причетних до вивчення сучасної мовної ситуації в Україні: науковцям, викладачам, студентам, учням та вчителям загальноосвітніх шкіл.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор: Білий Л. Г., директор Хмельницького інституту МАУП, кандидат педагогічних наук, доцент.

Відповідальний секретар: Олійник В. В., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри психології та соціально-гуманітарних дисциплін Хмельницького інституту МАУП.

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ РАДИ:

Парандій В. О.

директор Хмельницького економіко-правового коледжу МАУП, кандидат історичних наук.

Мельник Р. М.

кандидат філологічних наук (Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія);

Петрушенко О. О.

кандидат філологічних наук, доцент (Хмельницький економічний університет).

Гундерук Л. М.

кандидат психологічних наук, доцент (Хмельницький інститут МАУП)

Вашеняк І. Б.

кандидат історичних наук, доцент (проректор з наукової роботи Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти)

Костенко Д. В.

доктор філософії в галузі державного управління (Хмельницький інститут МАУП)

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
Хмельницького інституту Міжрегіональної академії управління персоналом
(протокол № 3 від 29 жовтня 2013 р.)

© Хмельницький інститут Міжрегіональної Академії управління персоналом, 2013

Григоренко О. П.
СТВОРЕННЯ НАРОДНОГО РУХУ УКРАЇНИ І АКТИВІЗАЦІЯ
СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОГО ЖИТТЯ НА ХМЕЛЬНИЧЧИНІ.....87

Олійник В. В.
ДЕРЖАВНА МОВНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В УМОВАХ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ І ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ.....101

Григоренко О. П.
РОЛЬ НАРОДНОГО РУХУ УКРАЇНИ В СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОМУ
ЖИТТІ КРАЇНИ.....103

Григоренко О. П.
УКРАЇНСЬКЕ СЕЛЯНСТВО ЯК ОБ'ЄКТ РЕПРЕСІЙ І
ДИСКРИМІНАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ РАДЯНСЬКОЇ ТОТАЛІТАРНОЇ
ДЕРЖАВИ (1920-1980 рр.).....109

Гринькова Ю. В.
МОВНЕ СЕРЕДОВИЩЕ УЧНІВСЬКОЇ ТА СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ:
ВИКЛИК СУЧАСНОСТІ.....122

Яцюк О. М.
СПЕЦОПЕРАЦІЯ ПРОТИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.....125

Сердунич Л. А.
МАТИМЕМО ВЛАСНУ ГІДНІСТЬ – МАТИМЕМО РІДНУ МОВУ 127

Тернецька М. А.
УКРАЇНСЬКА МОВА І ПРОЦЕС ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....136

Добровольська О. В.
МОВНЕ СЕРЕДОВИЩЕ УЧНІВСЬКОЇ ТА СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ:
ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ.....141

Хрущ А. І.
УКРАЇНСЬКА МОВА У ХОДІ СУЧАСНИХ РЕАЛІЙ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ...144

Кучеров Г. Г., Коцюк В. Д.
ДІЯЛЬНІСТЬ СІЛЬСЬКИХ ПРОСВІТНИЦЬКИХ ОСЕРЕДКІВ
ПОДІЛЬСЬКОЇ ГУБЕРНІЇ (1906–1907 РР.).....147

В. В. Олійник,
кандидат педагогічних наук, доцент
(м. Хмельницький)

ДЕРЖАВНА МОВНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ І ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

На сучасному етапі розвитку української держави дослідження проблем мовної політики та мовної ситуації набувають особливої актуальності. У зв'язку із входженням України до Європейського Союзу, наголос все більше робиться на мовному питанні.

Нині мовна ситуація в Україні складна. Цьому послугував також і прийнятий 8 серпня 2012 р. закон України «Про засади державної мовної політики», що набув чинності 10 серпня 2012 р. Цим Законом визначається порядок та межі використання регіональної мови або мови меншин, за умови, якщо кількість осіб – носіїв регіональної мови, що проживають на території, на якій поширена ця мова, становить 10 відсотків і більше чисельності її населення. Зазначимо, що немає жодної іншої європейської країни, де мова етнічної меншини набула б такого ж поширення, що й державна мова, – а державна була б на певних територіях мовою меншості населення.

Рідна мова для кожного із нас – це мова того народу, тієї нації, синами і дочками якого ми є. Це мова матері, а вона є найріднішою. Правовий режим співіснування різних мов, використання мов в освіті, науці та інших сферах суспільного життя є тією сферою, в якій збігаються етнічні та мовні проблеми і протиріччя. Найзавзятіші дискусії та політичні спекуляції виникають саме навколо мовних проблем.

Мовні проблеми української держави необхідно вирішувати з урахуванням нашого статусу незалежності та інтеграційних прагнень до Європи. Саме ці два пріоритети мають диктувати умови проведення мовної політики, тобто орієнтувати на ці складові наше законодавство, організаційні заходи, управлінські рішення. Для України європейська інтеграція – це шлях модернізації економіки, залучення іноземних інвестицій і новітніх технологій, підвищення конкурентоспроможності вітчизняного виробника тощо. Підкреслимо, що основними напрямками розвитку мовної політики в ЄС є такі: вивчення іноземної мови впродовж життя, поліпшення викладання іноземних мов, створення сприятливого середовища для вивчення мов. Вивчення двох іноземних мов (з робочих мов ЄС – англійської, французької, німецької) надасть можливість громадянам України швидше подолати мовний бар'єр та інтегруватися в європейський простір. Відповідно до статистики, в Україні англійською мовою володіють лише 1,4%, французькою – 1,1%, німецькою – 0,4% населення [4].

Інтернаціоналізація освіти та впровадження реформ згідно з Болонським процесом відбувається дуже повільно. У жодному з прийнятих у період незалежності нормативно-правовому акті, який стосується мовної проблематики, не зазначена необхідність реалізації певних заходів, спрямованих на євроінтеграцію України та перспективу повернення України до європейського соціокультурного простору. Попри досить тривалий курс на євроінтеграцію Україна залишається відокремленою від ЄС мовним бар'єром. Більшість громадян держави не володіють жодною з робочих або офіційних мов спільноти, що на практиці означає відсутність можливості як для отримання інформації про ЄС, так і здатності долучитися до європейського комунікативного простору. Подолання мовного бар'єру не забезпечує й освітня система [2, с. 378].

Важливе значення в контексті інтеграції України у світову спільноту відводиться вдосконаленню процесу освіти. З 2007 року в Україні діють три проекти Ради Європи та Міністерства освіти і науки, одним з яких є проект «Розвиток мовної політики України». Головна мета цього проекту: запровадження в освітній простір України інноваційних змін, спрямованих на наближення до стандартів мовної освіти країн Європейського Союзу, що є важливою умовою інтеграції України в європейський освітній, культурний, економічний простір; систематизація, узагальнення та вдосконалення підходів до змісту мовної освіти в Україні; покращення якості та практичної спрямованості мовної освіти, опанування іноземними мовами на рівні, достатньому для спілкування, здобуття освіти і професії та саморозвитку [3].

Як зазначає науковець Ю. Алексеев у статті «Особливості сучасної етнополітики України в контексті євроінтеграційних проблем», упродовж кількох останніх років в українців склалися досить стабільні уявлення щодо переваг, які може мати Україна у разі її членства у ЄС. Передусім ці переваги населення бачить у можливостях вільного пересування за кордон, а також облегшеного доступу молоді до навчання у європейських університетах. Доволі великими є сподівання, що членство в ЄС сприятиме підвищенню життєвого рівня людей, що, імовірно, є наслідком більш високого, порівняно з Україною, рівня життя у країнах, які стали членами ЄС [1].

Ми бачаємо і негативні наслідки вступу України в ЄС, зокрема такі: небезпека втягнення України в конфлікт цивілізацій між Заходом і мусульманським світом; можливе переміщення до України шкідливих виробництв; поглиблення демографічного спаду, проблема незаконної міграції та відтоку кадрів; падіння духовності; втрата конкурентоспроможності певних галузей, складність переходу на європейський рівень цін; ускладнення візового режиму зі східними сусідами; наплив іноземців, розпродаж країни; безробіття та зниження

життєвого рівня; поширення наркоманії, СНІДу, західної масової культури; зростання рівня злочинності; втрата державного суверенітету тощо.

Отже, ми повинні долучатися до усіх державних і громадських заходів, які порушують мовне питання, висловлювати і відстоювати свої думки, що сприятиме зміцненню української національної свідомості. Необхідно докладати всіх зусиль для розширення сфери функціонування державної мови.

Список використаних джерел та літератури:

1. Алексеев Ю. Особливості сучасної етнополітики України в контексті євроінтеграційних проблем [Електронний ресурс] / Юрій Алексеев. – Режим доступу : <http://vuzlib.com/content/view/2643/74/>, вільний. – Назва з титул. екрану.
2. Євсєєва Г. Мова – необхідний чинник формування української національної ідеї (в контексті європейського історичного досвіду) / Г. Євсєєва // Ученые запис. Таврического нац. ун-та им. В. И. Вернадского. Сер. «Филология. Социальные коммуникации». – Симферополь : ТНУ им. В. И. Вернадского, 2009. – С. 376-381.
3. Палєєва Н. Англійська мова [Електронний ресурс] / Н. Палєєва // Методичні рекомендації 2007–2008. – Вид-во «Плеяди». – Режим доступу : <http://pld.org.ua/index.php?go=Pages&in=view&id=872>, вільний. – Назва з титул. екрану.
4. Статистичні дані щодо мовної компетенції українців [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>, вільний. – Назва з титул. екрану.

О. П. Григоренко,

*доктор історичних наук, професор
(м. Хмельницький)*

РОЛЬ НАРОДНОГО РУХУ УКРАЇНИ В СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОМУ ЖИТТІ КРАЇНИ

Народний Рух України дав істотний поштовх формуванню України як незалежної держави, яка успадкувала демократичні традиції Української Народної Республіки. НРУ є найстарішою політичною партією, що має усталені традиції партійного будівництва, власну ідеологію, досвідчених і відданих своїй справі активістів. Він виник наприкінці 1980 років як вияв прагнення українського народу до національного самовизначення. Незалежність була проголошена 24 серпня 1991 року, і це є найважливішим досягненням НРУ. Формально український народ отримав те, до чого прагнув століттями. Проте невдовзі виявилось, що саме лише проголошення